47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 773 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1/14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1904 26 ՇԷՎՎԱԼ 1321 — 1 ՓԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՄԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պազար Ալի Մասասէ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
روزنامهٔ سیاسی و ادبیدر
صاحب امتیازی : اوهانس فریه
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւանդ պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԾԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ„
ՋԵՐՄ ՀԱՄԱԿՐԱՆՔՈՎ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԻ
ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ
ԻՐ ՄԵԾԱՊԱՐԳ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ԵՒ
ԱԶՆ. ԸՆԹԵՐՑՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱՆՈՒՄՆԵՐ

"Մանզումէ„ի Կաղանդէքը

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԶՈՒԱՐԹ ԿԵՆՑԱՂԱԳԷՏ ՄԱՐԴԸ

Կարելի եղածին չափ. շատ մարդ ճանչնալ ու անոնց հետ լաւ յարաբերութիւն մշակել գիտնալն է արդի կեանքին առանցքը։

Ճշնելու, եղածովը գոհանալու, խանութի մը անկիւնը ծալլապատիկ նստելով՝ յաճախորդներուն խոժոռ դէմքով պատասխանելու դարերը անցած են։ Այս կարգի յետաձիգ ողորմելիները եթէ անսպառ դրամագլուխ կամ մեծ հմտութիւն ունին իսկ. ապահովապէս պիտի չկրնան անկէ գոհանալ, քանի որ կղզիացած կ'ապրին ու յարաբերութիւն մշակելու պայմանները կ'անտեսեն։

Անցած են այն ժամանակները ուր յաճախորդները ոչխարի նման՝ ուղղակի կը քաշուէին կուգային իրենց վաղանցիկ վաճառականին խանութը. հիմա ճամբուն վրայ հաղարաւոր խանութներ կան, որոնք խելք մտքէ չանցած ճարպիկութիւններ, աչքաշոյութիւններ, խորամանկութիւններ կը գործադրեն յաճախորդը որսալու համար, և այն որ դեռ իր խոժոռ ժանիքները լարած՝ միամիտ յաճախորդներու կը սպասէ որ գան իր թիւրեմտութիւնը փարատեն, ու թէպէ, կոչտ յարաբերութիւններուն սիրայօժար համբերեն, անիկա թող սպասէ իր վաճառատան անկիւնը մինչեւ որ դրամագլուխը ինքզինքն սպառէ։

Նոյն երեւոյթն է նաեւ գրական և մտաւորական աշխարհին համար։ Վայ այն ուսուցիչին, փաստաբանին, բժիշկին, ապահովագրողին, գրագէտին, քահանային ու նոյն իսկ Առաջնորդին, որ խոժոռ է, թէպէ, մարդ սիրաշահիլ, սիրտ գրաւել չգիտեր։ Այսպիսին պէտք է հիմակուընէ իսկ մեռած համարի վրայ։ Ինչպէս որ ամէն ապրանք, ամէն գործ, ամէն արուեստ, ամէն գիտութիւն, ամէն գրականութիւն, ամէն գեղարուեստ, ամէն գիտնականութիւն, ամէն ... ինչ որ կայ մարդկային գործունէութեան մէջ

ՀԱՍԱՐԱԿ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԿԱՂԱՆԴԸ

ՅՈՒԴԱՅԻ ՀԱՄԲՈՒՐԸ

(ԿԱՂԱՆԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

Ա.

Ո՞վ էր երկուքին մէջէն ճշմարիտ տէրը, յայտնի չէ. այդ կարկանը իւիսած էր իր ճակատագրին վրայ, բռնագին լուծի մը պէս ամէնուն, տարիներ ամբողջ։ Ամէն անկէ հեռանալու, անկէ փախչելու փորձ ի դերեւ էր ելեր ու ուելուի կապուեր էր անոր, հաւատարիմ սիրոյի մը պէս իր կեանքին օրերուն մեծամասնութեանը մէջ։ Տէր մը էր դարձեր իրեն այդ փայտի անշունչ կտորը որ դողցեր էր իրմէ իր ուրախութիւնը, իր ժպիտը, իր գեղեցկութիւնն ալ մէկտեղ։ Հո՛ն, այդ կարկանն էր իր ամբողջ պատմութիւնը, հո՛ն, իր ամբողջ երազները, հո՛ն, իր ամբողջ տխրութիւններն ալ։

Ու հիմա, կարծես դանի խեղդել ջանալու դիրքով մը ծռեր էր անոր վրայ Հոռոմի, տենդագին ու քիչ մըն ալ վայրագ չարժումով մը ապսպրուած գործը լմնցնելու։ Իր սրտին կը նմանէր այդ չուխայի կտորը, որ ծակ ծակ կ'ելլար իր ասեղին ամէն մէկ հարուածին տակ, իր սրտին պէս, որ զրկանքի, ամէն տեսակ նեղութեան ու տառապանքի ցաւին տակ ծակծկած էր երկար տարիներ չարունակ։

Տասը տարի առաջ կարգուեր էր, ալ բոլորովին ձգելու այդ կարկանը ու քիչ մը հանգիստ ընելու համար. իրեն՝ մեծ դիրք ունեցող մէկը պէտք չէր արդէն, պզտիկուց զրկանքը սովորեցուցեր էր իրեն քիչով գոհանալ, ու թշուառութեան դպրոցին մէջ, փորձառութիւնը՝ շատ մեծ իրաններ տուեր էր իրեն։

Բայց առած երիկը, թշուառութիւնն ու դժբաղդութիւնն ալ մէկտեղ բերեր էր իր հետ և նորէն Հոռոմի սնիպուեր էր ձեռք առնել կարկանը, որ իր ձեռքին տակ կը հպարտանար, կը ծաղրէր զինքը մէկու մը պէս զոր անարգած ես և որուն օգնութեանը կարօտ կը մնաս օր մը, բայց գոնէ կրցի՛ր էր ապրուստը ապահովել ասանկով. ճակատագիրը, միշտ անպատուին, միշտ դժուձին յարող ճակատագիրը, երես էր դարձուցեր իրմէ, ու իր վասնկած տակը, ամէն օր կ'ուցքներ երկանը դրպանը, գինետուներու ու հանրատուներու վաստչուէր կեանքին մէջ չոգիանալու համար։

Ու քանի մը տարիէն, զաւակ մը ունենալէն ետք, այս աշխարհէն անցեր գացեր էր այս ոչինչ մարդը, անիծելանալով այս կնկան այն օրը, ուր յիմարութիւնը ունեցեր էր իր աղջիկութեան ազատ օրերուն ժպտուն արեւը խափանելու։

Բ.

Գլուխ էր ծռեր Հոռոմի այս հարուածին տակ ալ, արդէն ի՞նչ տեսեր էր այն մարդուն երեսէն, որ իբր էգ արարած մը միայն գործածած էր զինքը և ուրիշ ոչի՛նչ։

Հայ, հմուկ կնկան, իր մայրութեանը պաշտօնին դիտակից կնկան տիպարն էր ինք, չյուսահատեցաւ, երբեք, իրեն տեղ ալ՝օնի տիկին մը, զարգացեալ մը թերեւս չլսաէր իր ուժերուն մէջ ու սկսէր սա կամ նա ճամբէն երթալ, ո՛չ, չուզեց աղարտել իր պատիւը, և նորէն հնօրեայ բարեկամի մը պէս գրկեց իր կարկանը, իր անբաժան, յաւիտենական կարկանը։

Ու այսպէսով, տարիներ մէկզմէկ քաշեցին, զրկանքի, դժբաղդութեան տարիներ, որու միջոցին վայրի մացառուներու մէջ բուսած կարմրուկ վարդի մը պէս սկսաւ մեծնալ իր զաւակը։ Անիկա էր ամբողջ յոյսը հիմա, անիկա, ապագային՝ ապահովողը թերեւս հանգիստ ծերութիւն մը։ Տասը տարեկան էր արդէն Վահրամ, ու իր թաղին դպրոցին ալ յաջողակ աշակերտներէն, բան մը պակաս չէր ըներ մայրը անոր վրայէն, ամէն ատեն նոր հագուստ, նոր կօշիկ պատրաստ էին անոր համար, ու իր ակռայէն, իրմէ զրկելով չէր ուզեր այս անուսում այլ պարտաճանաչ կինը, բան մը զրկել իր ազգականներուն մէջ կրած իր միսին կտորէն։

Երբեմն գիշերներ, երբ ալ աչքին վրայ տեսնելու կարողութիւն չէր մնար ասեղ ծնծղելն, երբ ալ աչքին կոպերը կը ծանրանային քունի ճնշումին տակ կը կենար այն մը, կը նայէր իր կարկանին այդ մտերիմ բարեկամին, լուռ ու անխօս բարեկամ, որ կրցեր էր իր նեղութեան օրերուն մէջ օգնել իրեն, երբ ուրիշներ կամաց կամաց իր քովէն կը փախչէ։

Թշուառութիւնը՝ իր աղուորութիւնը չէր եղ, ոչ բնաւ, ընչահակառակը։ Իր տարիներով երիկ մարդու երես չտեսած մարմին, ըմբոստ ու անառակ չարժումով մը կ'ուղորդար օր օրի, ու կործք ստիպեցնող թափով մը կը կոչակատրուէր իր մարմինին վրայ։ Սակայն զաւակի սէրը ամէն արիի մեռցուցած էր իր զգացումներուն մէջ։ Մայրութիւնն էր որ յաղթած էր էգ արարածի հանգամանքին, ու արդէն վերցո՛ւր կնկան մէջէն մայրութիւնը, արգասաւորողի դերը, հաճոյքի առարկայ մը միայն պիտի գտնես անդին մնացած։

Գ.

Բայց իր այս գեղեցկութիւնը փորձանք մը դարձած էր գլխուն։ Ատենէ մը ի վեր իրենց գործ բերող Սըմաքեօը ետեւէն էր ինկած. լուռ ժպիտներ, իմաստը թաքուն ակի քթթումներ, բան մը հասկցնելու ջանքեր կռահեր էր Հոռոմի այդ մարդուն չարժումներուն մէջ։ Ի՞նչ կրնար ընել սակայն, տակաւին առաջարկ մը չէր ըրած չիտկէ չիտակ Մարգար իրեն, և ասկից զատ կարօտ էր անոր, ան էր իրենց գործ բերողը, ան միջնորդը՝ իր, և մանաւանդ իր զաւկին ապրուստին։

Կաղանդը ահա կը մօտենար, հազար պէտք ունէր տունին, իր զաւկին՝ և իրեն համար վերջապէս։ Ու ծռած իր անբաժան, սիրելի կարկանին վրայ, կը բաներ, գործը հասցնելու Կաղանդի առջի օրուան և ստակ առնելու հետեւեալ օրերուն պէտքերուն համար։

* * *

Այդ գիշեր լմնցուց վերջապէս գործը։

Թշուառութեան ամենայետին աստիճանի մէջ իսկ ամէն կին պչրողութեան զգացում մը ունի իր ներսը, որ երբեմն կ'արթննայ։ Գործը լմնցուցած ու ըստակը առնելու յոյսով սիրտը գոհունակութեամբ լեցուն, զարդարուեր էր քիչ մը այդ գիշեր Հոռոմի։ Մազերը սանտրեր, հիւսեր, եմին էր ձգեր, տակաւին տանջէնիգ տարեկան աղջկան մը պէս, ու իր վերներս չինած բեօր հագեր էր, որ դուրս կը ցայտեցնէր խենդեցնող կլորութիւնները իր փառաւոր զիսաւորուն։

Դուռը զարնուեցաւ։ Հոռոմի վազեցաւ, Սրմաքէն էր, Մարգարը։ Վեր եկան։ Մարգար յոգնած մարդու մը երեւոյթով փռուեցաւ բազմոցին վրայ։ Բայց Հոռոմի չի հաւնեցաւ այդ մարդուն երեւոյթին։ Իր աչքերը տարբեր փայլ մը ունէին, վայրագ ու սոսկալի բան մը։

Հոռոմի սոսկաց ու պժգաց այդ դէմքին։

— Լմնցուցի՞ր գործը, հարցուց Մարգար։

—Ա՛ռ, խօսքս բռնեցի, տեսա՞ր, ժամանակին հասցուցի ըսաւ Հոռոմի, գործը տալով անոր ձեռքը։

Մարգար գրպանը խառնեց և երկու ոսկի հանեց անկէ ու կնկան ցուցնելով,

—Ասա՝ բանածիդ գինն է ըսաւ, մէկ ոսկի ալ ես վրան պիտի դնեմ իբր իմ կաղանդէպս ու քեզի պիտի տամ հիմա. բայց գո՞ւն ինծի ինչո՞վ պիտի կաղանդես... ամէն բան երկու կողմէն ըլլալու է...։

—Ի՞նչ կրնամ տալ քեզի, էֆէնտիս։

—Կարմիր երեսներէդ երկու պաչիկ, իմ թեւերուս մէջ ինծալով...

Հոռոմի կաս կարմիր կտրեցաւ, ի՞նչ, ինք որ այնչափ տարիներ անաղարտ պահեր էր պտիւը, ինք որ մեր շատ մը ազնուազունքներու մինիներէն շատ աւելի ազէկ ըմբռնած էր կնկան մը պարկեշտութեան սահմանը, հիմա, այս վայրկեանին պիտի սայթաքէր ան աղտոտ մարդուն առջեւ, երբեք, բայց զաւակը միտքը եկաւ։ վաղը, երբ պէտք եղած դրամը չառնէր, ի՞նչ պիտի ըլլար իր հոգիին կտորը. զաւկի այս խորունկ ու մաքուր սէրը իր ամէն զգացումը մշուշով պատեց ու մտրթուող ոչխարի մը պէս համակերպող երեւոյթով մը երկնցուց երեսը մարդուն։

—Նա՛, պա՛գ...

Մարգար անօթի մարդու մը վայրագ կատաղութեամբ մը յարձակեցաւ այդ դէմքին վրայ, Յուդայի համբոյրը դրօշմելու համար հոն։

Տասը վայրկեան ետք երբ Մարգար մեկնած ատեն, երեք ոսկին, ծախուած պատիւի գին, դրաւ Հոռոմի ձեռքին մէջ, կնիկը մարեցաւ...։

Աբրահամի զոհէն աւելի մեծ զոհն էր ասկա, պատիւի զոհ, զաւկի մը սիրուն համար, որ կը կատարուէր թըշուառութեան սեղանին վրայ...։

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹՐԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

13 Յունվար 1903

Ֆրանս. 3%	3% Français)	97 45
Ըէժի (Tab. Turcs)		368 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)		87 72
Երկաթուղի (Lots Turcs)		129 —
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)		539 —
Թրանսվալ (Transvaal)		102 —

ԱԶԴ.— Հայ երիտասարդ մը, կրկնակի յանձնարարուած, տեղեակ ֆրանսերէնի, անգլիերէնի, մասնաւոր գերմաներէնի, կը փնտռէ մնայուն կամ այցելու պաշտօն մը։ Դիմել խմբագրատուն։

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻՆ ԿԱՂԱՆԴՁԷՔԸ

Աղուոր նկարչի աղուոր վրձին մը նուիրեցին Օննիկի, և անուշ ու խորունկ յիշատակով մը կապուեցաւ ան իր կեանքին։ Իր հոգիին զգացումները խառնեց այդ վրձինին, և սիրոյ՝ մեծ ու անպարագրելի չունչով մը բարախեց։ Այլ ևս կեանքին ճամբան որոշուած էր։ Դեռ տղու իր հոգին՝ ամուր թելով մը կապուեցաւ խենթեցնող գեղեցկին, որովհետեւ, արուեստագէտի խառնուածք մը կար արիւնին մէջ։ Ամէն բան, ուժգին սիրելու անուշ տենչ մը կը բորբոքէր անոր ներսը։ Խորունկին եկող նայուածքներ ունէր ան, ապուշի նայուածներուն պէս տարտամ, բայց բան մը, խորունկ անուշութիւն մը կար դարձեալ անոնց մէջ՝ համակրութեան թելով մը կապուող մեր սրտերուն։

Ամբողջ բնութիւնը ընդօրինակելու տարօրինակ զգացում մը կ'այրէր անոր ներսը, կ'ուզէր նկարել մարդկային սիրոյ յեղաշրջող տափակ թշուառութիւնները, ուր՝ սանձարձակ երեւակայութիւնը կարնար դրդմել իր անմահ կնիքը։ Ինք ալ թշուառ մըն էր, թշուառ կ'ապրէր, և իր երեւակայութիւնը գեղերիտուած էր միայն երազուն գեղեցկութիւններով, և կը կրկնէր ինքներեն.—«Պիտի ըլլամ նկարիչ մը, վերջապէս արուեստագէտ մը»։ Բայց ուրկէ՝ կրցած էր ըմբռնել այս Արուեստագէտ բառին փափուկ ու նուրբ իմաստը։ Բնութիւնը կը սիրէ իր զաւկները, ան՝ խանդաղատող մայրն է մարդկային թշուառութեան, և անոր թաքուն գաղտնիքները՝ կապուած են անչափելի թելով մը մարդկային մտքին։ Երբեմն կը մտածէր Օննիկ ինքներին առանձնութեան խորհրդաւոր ստուերներուն մէջ բանտուած՝ իր կեանքին վրայ, և կուլար իր թշուառութեան համար. հակառակ իր այնքան ազնուաբարոյութեան կը հիւծէր խորթ մօր մը ցլդիկ չարակամութեան առջեւ. խորթ էր իր մայրը, և զգացումներն ալ խորթացած էին անոր սրտին խորունկը։ Օննիկ քաղցր ժպիտներով կը գուրգուրար իր մօրը վրայ, մինչ մայրը՝ կը չարչրկէր ու կը տառապեցնէր զինքը, վաստչուէր երազներով ուռած սիրտ մը կը պահուէր որովհետեւ անոր կուրծքին ներքեւ, և զարհուրելի դարձուցած էին նկարագիրը այս խեղճ կնոջ՝ այնքան սիրավառ անուրջները։ Օ՜հ, ինք իր շրթներուն վարդ աղուորութիւնը կ'երազէր սրտին լուռ գինովութեամբ մը, և հեշտ հաճոյքներու կարօտով, բան մը կը թրթռար իր փափուկ լանջքին ներքեւ, մինչ անդին, տառապանքի արցունքը կ'ըմպէր իր խորթ որդին։ Իրե՛ն ինչ, քանի որ իր որդին չէր, չէր կրնար անուշ ու խորունկ սէր մը շռայլել անոր արցունքները սրբելու համար, իր կուրծքին ներքեւ։ իսկ, ափ ափ արցունքներ կային դիզուած... Սիրոյ արցունքներ՝ յոյսով մկրտուած։ Եւ կը տառապէր պզտիկ արուեստագէտը։

* * *

Դեկտեմբերի ձիւնը, ծածկած էր երկիրը՝ լայնկեկ ճերմակ պատառի մը հանգոյն, և դեռ հովին քարակ ու սուր չունչը՝ վերջին կաթիլները կը թռցնէր՝ նման վարդի ճերմակ թերթերուն։ Օննիկ, գրեթէ կծկած, տուն կը վերադառնար դպրոցէն։ Ոտքերը, հինցած մուճակներով ծածկուած, ու բարակ զգեստներն ալ, հալիւ թէ կը տաքցնէին անոր սխեղծ մարմինը. կը խորհէր միայն Օննիկ, երբ լացի դողդողուն ձայն մը երկնցաւ իր ականջին, կանգ առաւ ձիւներուն մէջ, ինքն ալ դողդղալով ցուրտին պաղ հոսանքին ներքեւ։ Փոքրիկ տղեկ մըն էր ան ձիւներուն մէջ մնացած, որ կուլար՝ ցուրտէն սառած մատները իր տաքուկ բերանին կպցուցած։ Ցուրտ ու խոշոր կատաղութիւն մը թրթռաց Օննիկի կուրծքին ներքեւ, որովհետեւ, իր խորթ մայրը, անփութօրէն, կը դիտէր այս արցունքոտ տեսարանը՝ դիմացի պատուհանին առջեւ նստած։ Գնաց բռնեց մանկան ձեռքէն, ինքն ալ դեռ տղայ մը, ու տուն տարաւ։ Երկաթէ տառերով գրուեցաւ այս ազնխարշ յիշատակը իր հոգիին մէջ։

* * *

Քանի մը տարիներ անցան, ու արուեստագէտի անեցուն երազներ կը նրբերանգուէին պզտիկ նկարչին գանկին մէջ։ Պզտիկ արուեստագէտ մըն էր հիմա ան ամէնուն համար. մասաղ հոգիի մը զուարթութիւնները կը բուրէին իր նկարներէն։

Դեռ չլուսցած, մոմի մը նիհար լոյսով, իր թղթակալին առջեւ նստած, կը նկարէր անդադար մեր պզտի արուեստագէտը։ Սիրոյ զգացումով լեցուած՝ արցունքի սարսուռը կը խոնջէր անոր երազուն աչքերուն խորը։ Խորունկ ու ուժգին ձիգ մը կը քաշուէր արդէն, և պատկերին խոշոր ճերմակ թուղթը՝ կեանք կ'առնէր կարծես՝ նկարչին արուեստագէտի աղուոր մատներուն ներքեւ։ Խորունկ ձիւնապատ ձմեռի մը չունչը կ'անցնէր իր նկարած պատկերին մէջէն, ուր՝ վարդ տյտերով, տխուր հրեշտակի մը գրաւիչ արտայայտութեամբ տղեկ մը՝ կը դողդողար ձիւներուն մէջտեղ, մինչ անդին, խումբ մը տղաք, իրենց մօր սէրով թրթռուն դգուանքներուն տակ՝ կը զուարճանային, հիւղակի մը պատուհանին քով նստած։ Լմնցած էր պատկերը, ուր՝ բան մը կը նշմարուէր իր հոգիին։

Աղշամուղոյզ քօղարկուած երիկնքին նայեցաւ վայրկեան մը, նայուածքը՝ յուզման գինիով գինովցած, յանկարծ ուռեցաւ իր լանջքը զուարթ սարսուռով մը, երբ հեռուն, հորիզոնին վրայ, թրթռացող լուսաւոր կէտեր նշմարեց։ Կաղանդի առտուն պիտի լուսնար, վճիռ, ու անդորրութիւն սփռող երկնքի մը տակ։ Ակ, ո՞րչափ երջանիկ պիտի ըլլար, խորունկ նախընթացում մը կը յուզուէր իր մէջ։ Անուշ օրերը, անուշ ու տրտում յիշատակներով եկած էին։ Հեռուն միայն հանդիսակաց երկարաձիգ լեռներուն վրայ, ձիւնը, ճերմակ մարմար շիրմի մը հանգոյնակ, կը մնար փռուած։

Առտուանց պատկերը ձեռքը, սենեակէն ներս մտաւ Օննիկ, մինչ իր մայրը, եկեղեցի էր գացած, դողդղալով։ ընկողմնարանին բարձերէն մէջն կրթնցուց պատկերը, ուր՝ կը կարդացուէին «Կաղանդչէք՝ մայրիկս» և առանց սպասելու, դուրս կ'ելնէր երբ, յանկարծ, դէմ դիմաց գտնուեցան իր մօրը հետ. մայրը դիտած էր ամէն բան, իր ետեւէն, սենեակին դռնէն ներս մտած էր որովհետեւ, և կ'զգար իր սրտին մէջ զգացումի գրգռիչ մարսուռ մը։ Քիչ մը առաջուան աղօթքի շչտերը կը հնչէին դեռ իր ականջին, սիրոյ բացուեցաւ զգացումին փափուկ մասներով, կուրծքին սեղմեց մոռցուած իր մտացի արուեստագէտը, համբոյր մը առաւ անոր կսկարմիր կարած նիհար այտերէն, ու արցունքի երկու պուտեր թափեցան աչքերէն, պզտիկ նկարչին դէմքը օծելով՝ բոցեղ սէրի մը տաքութեամբ։ Երա՞զ էր թէ իրականութիւն, չկրցաւ բնորոշել վայրկեան մը, որովհետեւ, իր աչքերէն արցունքներ կը ցայտէին, ինչպէս կարծես կրակոտ ջերմոցէն, և իր ներսը կը վառէր նորաբողոջ զգացում մը իր հոգիին մէջ թրթռալ մէջ լուսաւորուած։ Բայց շատ զօրաւոր էր այս նորեկ զգացումը, տիկինը, տարիին տօնին հետ, չքնաղ տան մէն ալ իր կուրծքէն կ'ղգար, տօն մը՝ կենդանութեան և տօն մը՝ կեանքի զուարթութեան։ Այս կաղանդը՝ կեանքով լեցուն ծաղիկ մըն էր իր սրտին մէջ բացուած։ Կրկին ուժով սեղմեց իր կուրծքին պզտիկ արուեստագէտը և նկարչին դէմքը՝ արդէն կարմրած էր ժպտի մը ցոլքերով։

Կաղանդը եկած էր չքնաղագեղ դիցուհիի մը հանգոյն, որուն աչքերէն՝ սէր կը վազէր նման առուակի մը ջինջ ջուրերուն։

ՀԱԶԻԿ ԴԱՎԱԼՃԵԱՆ

ՏՂՈՒ ՀՈԳԻՆԵՐ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ՊՇԵՏԼԻԿ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Այդ տարին ձմեռը սաստիկ եղած էր։ Դեկտեմբերի վերջին չարթուան մէջ, ձիւնը այնքան առատ ինկած էր, որ օրերով՝ փողոցներուն մէջ երթեւեկութիւնը խափանուած էր։ Քանի մը անցորդներ մեծ դժուարութեամբ կ'անցնէին մայթերուն վրայէն, վախնալով որ մի գուցէ տանիքներու քիւերէն կախուող սառոյցի բիւրեղները՝ ոտնացող հովէն կոտրուելով՝ իրենց գլխուն վրայ իյնան։

Հարուստներու տուներուն մէջ, օդին այս սաստկութիւնը նոր հաճոյք, նոր ոգեւորութիւն մտցուցած էր։ Մինչ դուրսը հովը իր յաւիտենական, անաւոր վուվուն կը մենրգէր, տուներնները ճոխապէս կահաւորուած սենեակին մէջ, օրմիճեին չուրջը բոլորուած, մեծ հաճոյքով կը դիտէին կայծկլտող բոցերը՝ որոնք կը պատէին օձապտոյտ՝ նուագարան ունենալով կարծես դուրսէն հովին սուլումը, ներսէն՝ վառող փայտերու ջաթրտուքը։

Ցերեկուան այդ հանդարտիկ կեանքին աւելի ոգեւորեալ կեանք մը կը յաջորդէր գիշերը, երբ մէկ քանի դրացի ընտանիքներ համախմբուած, մեղկ ու լուսայորդ մթնոլորտի մը մէջ, ու վալսի մը հեշտօրօր ու հըմայող եղանակէն գինովցած դեռատի զոյգեր կը դառնային ու կը դառնային, երջանիկ ու երազուն, առանց զգալու ժամերուն սահիլը և առանց լսելու մռնչող հովը՝ որ դուրսը, իրենցմէ քանի մը քայլ անդին, թեւեւս տնակ մը կը կործանէ։

Զմեռն սաստկութեան անխուսափելի հետեւանքը եղած էր հայի, ածուխի, ու բոլոր ուտելեղէններու սղիլը, և գործարու թիւրութիւնը, որուն պատճառով կարգ մը ընտանիքներ՝ աւուր հացի կարօտ, շուարեր մնացեր էին սպառնացող անողոք աղքատութեան դէմ։

Եթէ պզտիկ Սիրարփին չըլլար՝ Աննիկ հոգը չպիտի ընէր, որովհետեւ ի՞նչպէս ալ ըլլար ինք կ'ապրէր։ Բայց Սիրարփին կար, իր սիրոյն արփին, իր մարած հոգւոյն պլպլացող կանթեղը. այն հրեշտակը՝ որուն մէկ ժպիտը կարող էր զինք զուարթացնել ամէնէն տխուր վայրկեանին մէջ, որուն մէկ համբոյրը՝ իր բոլոր տքնութիւններուն, զրկանքին վարձատրութիւնն էր։ Արդարև հրեշտակ մըն էր ան՝ մեծ կապոյտ աչքերովը և գանգուր ու դեղձան մազերովը։

Խեղճ Աննիկին ամուսինը ամուսնանալէն երկու տարի ետք մեռած էր, իր կնոջ կոմակ... թէ ժառանգութիւնն ձգելով միամեայ Սիրարփին. և ինք, մինչև այն օրը քանի մը ընտանիքներու շապիկներ օսլայելով, սնուցած, մեծցուցած էր զայն՝ նիւթականին երբեմնի զրկանքը իր գուրգուրանքովը, գորովովը լեցնել ջանալով։

Բարեբախտաբար Ցունվարի սկիզբը օդը ատոիճանաբար մեղմացաւ։ Աննիկ մեծ չուն մը առաւ։ Հիմա միակ ցաւ մը որ ունէր, ան ալ Կաղանդը չատ չոր անցուցնէն էր, և այդ ցաւը տարի մը եւաք, երբ նոր Կաղանդը կը մօտենար, դեռ սրբուած չէր Աննիկին սիրտէն։

* * *

«Սիրա՛րփի, աղջիկս, առ սա պահէ, Կաղանդին պէպէք մը պիտի առնեմ քեզի», ըսաւ Աննիկ՝ մէճիտ մը տալով պզտիկին ձեռքը Կաղանդին մօտ։

Նախ ուզեց Կաղանդի իրիկունը առնակեալ մը ընել իր աղջկան նուիրելով սիրուն պուպրիկ մը, որ ո՛րչափ ալ գեղեցիկ ըլլար, ուրկէ ուր պիտի հաւասարէր իր իրական պուպրիկին՝ Սիրարփիին, բայց մտածելով որ ամէնէն մեծ հաճոյքը՝ ստանալու վստահ ապասումին մէջ կը կայանար, Կաղանդէն առաջ տուաւ այդ մեճիտը, պուպրիկին փոխարժէքը։

Իրաւ ալ Սիրարփի ա՛նքան ուրախացաւ որ, օրերով իր շաղակրատ ծրուուղիներովը մօրը զլուխը ուռեցուց։

«Պուպրիկս գեղեցիկ պիտի ըլլայ, չէ՞, մայրիկ, աչքերը կապոյտ, մազերը Զապէլինին պէս։ Հագուստը կարմիր աթլա՞ս կ'ուզեմ, մա՛յրիկ, մէջքը կապոյտ ժապաւէնով։

«Ի՞նչ աղուոր պիտի հագուեցնեմ իմին պարտիկ պէպէքս. ա՛մմա՛ն։ Օրթ պիտի ըսեմ, մա՛յրիկ։ Մա՛յրիկ, քովս պիտի պառկի, չէ՞։»

Ու մօրը ժպիտ-պատասխանին մէջ կը ցոլանար վստահած հոգիի մը լուռ երանութիւնը։

* * *

Կաղանդէն տասնչինգ օր առաջ «Մանզումէ»ի մէջ ծրարուած քանի մը շապիկ բերին Աննիկին, օսլայելու համար։ Սիրարփի նոր դարձեր էր գրպրոցէն։ Մինչդեռ մայրիկը շապիկները կարդուկէր, Սիրարփին ալ արդուկուածները բազմոցին վրայ շարելով մօրը կ'օգնէր։ Աղքատութիւնը կանխատես պարտաւորութիւններ կը դնէ փոքրիկներու վրայ իսկ։

Սիրարփին աչքին բան մը զարկաւ, բազմոցին վրայ։ Հոն կեցաւ։ «Կաղանդը՝... մա՛յրիկ. Կաղանդը եկեր է» ճրռուողեց մէկէն՝ մօրը ցուցընելով բազմոցին վրայ դրուած «Մանզումէ»ին մէջ խոշոր տառերով գրուած «ԿԱՂԱՆԴԷՐ» բառը՝ զոր կրցեր էր հեզել իր մտքի պզտիկ պաշարովը։

Մայրը ակնարկ մը ձգելով թերթին վրայ։

«Չէ՛, զա՛ւակս, Կաղանդը չեկաւ դեռ. ցարդ հինգ օր կայ, ասիկա գըրեր են որ հարուստի զաւակները իրենց բարեներէն քիչիկ մըն ալ հայրիկ մայրիկ չունեցող պէպէքներուն տան, որ Կաղանդին պտուղ առնեն»։

Սիրարփին լուռ՝ մտածեց։ Հայրիկ... ինքն ալ չունէր. բայց մա՛յրիկ ունէր։ Ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ հայրիկ ա՛լ մայրիկ ալ չեն ունենար։ Անոր հոգիին մէջ մանուկ զգացում մը կը փոթորկէր։

—Մայրի՛կ, ըսաւ յանկարծ, ինծի տուած բարա՞դ ալ դրկենք, չըլլա՞ր. ե՛ս... ես Զապէլին պէպէքովը կը խաղամ։»

O'NAIZISLID

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 30/12 Ցունվ. Դշ.)

ՑՈՐԵՆ

Ճերմակ Ա. լիպրայէն պակաս	7¼	ղշ.
» Բ. »	8	»
Մախլիւթ (խառն) »	9	»
» (հաճարով) »	10-10½	»
Սէրթ էքմբրա, օխան	39-40	փր.
» միջին տեսակ	34-36	»

ԱԼԻԻՐ

Տեղական քըրմա Ա. պարկը	76	ղշ.
» » Բ. և Գ. »	75	»

ԹԵՓ

Օխան 18 փարա։

ԳԱՐԻ

Բէօսէյնէմ 10½ ղրշ. գրիւը

Ռումելի 10-10¼ »

ՄԻՍԻՐ

Օխան 20 փարա ագտարմա։

ՊԱՏԻԿՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԿԱՂԱՆԴԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ցանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն Սրբոյ, ամէն։ Ատենօք անմեղ մանուկներ կային։ Պիտիգիտնաք դուք, Յիսուս Մանուկին դաթնեղբայրներն էին անոնք, որոնք ինչպէս Աւետարանը կը պատմէ անձիտեց Հերովդէս։

Ատենք ամէնը մէկանց Արքայութեան դուռը հասան։ Տակաւին կը սարառային այն խոշտանգումներէն որոնց հետքերը կը տեսնէին իրենց մարմինին վրայ։ Կը նմանէին վիրաւոր թռչուններու որոնք ուրիշ բոյն մը կը փնտռեն։

Կեցան Արքայութեան սեմին վրայ։ Դուռը լայն բաց էր։ Վերջին պատրաստութիւնները կը տեսնուէին չքեղաշուք հանդէսի մը։ Որդին պիտի վերադառնար քիչ առաջեն։

* * *

Արքայութիւնը կը նմանէր մայր եկեղեցիի մը։ Երգեցիկ խումբը կարգ կարգ նստարաններու վրայ նստած էր։ Դասին մէջ ամպՀովանիի մը տակ Ամմանը իր գահին վրայ բազմած էր։ Խորանին վրայ գառնուկը կը կենար։ Գահին աստիճաններուն վրայ մարգարէները բազմած էին։ Եւ պսակներ կրող տասներկու ծերունիներ ոսկեզօծ աթոռներու վրայ դէմ դէմի նստած էին անոնց հետ։

Երգեցիկ խումբը Նոր ուխտին սուրբերուն յատկացուած էր։

Մէկ քանիներ կեցած էին արմաւենիի ճիւղեր ի ձեռին, Մաղկազարդի կիրակիին պէս։ Սրբուհիները ոսոնոներ ունէին կեդրոնին մէջ։ Վարի կողմերը յատկացուած էր Հոստովանողներուն։

Ս. մարգարէն Դաւիթ կը փորձէր նուագել «Դոնանմաք զքէն տէրը» ի նպաստաւորանքը հնայ երգեհոնին վրայ։

Ամէնէն առաջ ծաղիկներ ի ձեռին անցնող հրեշտակ մը տեսաւ անմեղները, որոնք կեցած էին սեմին վրայ և անոնց սիրունիկ դէմքերուն ի տես ժպտելով ըսաւ։

—Ո՞ւր մնացիք, իմ պզտիկներս։ Սեմին վրայ մի՛ կենաք։

Անմեղները մտան մեծ լոյսին մէջ, վիրաւ հրճուելով։

Որովհետեւ պատատաուն խանձուրներ կը կրէին, նոր զգեստներ հագցուցին իրենց։ Բեհեզէ պատմուճաններ էին ատոնք, ի նշան քրիստոնէութեանը և ճերմակ շապիկներ՝ ի նշան անբծութեան։

Անմեղները ինքզինքին այսպէս գեղեցիկ տեսնելուն վրայ կ'ուրախանային, և իրենց ուրախութեան աղաղակները ոսկիսի քաղցրաբար ալելուեաներ կը կազմէին, որ հրեշտակը ծափահարելով ըսաւ։

—Փառք տիրոջը, արդեօք ո՞ր քաղցր պիտի երգէք Արքայութեան մէջ։

Ոչինչ կը պակսէր անմեղներուն երջանկութեան։ Սակայն երեկոյ մը Հօրը այնպէս թուեցաւ թէ անմեղները սովորականէն նուազ ցնծութեամբ կ'երգէին։ Մանուկներու վերջին ալելուեան մէջ տրտմութեան անբացատրելի շչտ մը կար։ Հետեւեալ օրը Հայրը տեսաւ որ անոնցմէ ոմանք այլեւս չէին երգեր։ Բերանաբաց կը կենային, ակնարկնին սեւեռած անջրպետին մէջ, անհետացած իրերու վրայ երազել կը թուէին։

Եւ Հայրը հարցուց Հրեշտակին.

—Այս տղաք ի՞նչ են եղած։

Հրեշտակը խոնարհութիւն մը ընելով պատասխանեց.

—Իրաւ որ, Հայր մեր, չեմ գիտեր։ Տիւռբ են միշտ, թէ՛ խաղի և թէ՛ երգեցողութեան մէջ։

Հայրը պատեալով իր յօնքերը.

—Հրեշտակ, ըսաւ, քու գործդ է զանոնք ուրախ և զուարթ պահել։ միջոց մը գտիր։

Ամբողջ գիշեր մը հրեշտակը միջոցներ որոնեց Անմեղները ոգեւորելու համար։

* * *

Բայց մանուկները տրտում տխուր կը կենային։

Իրիկուն մը Հայրը ըսաւ Հոգին Սուրբին.

—Հոգին Սուրբ, եղնենք այս մանուկներուն ննջարանները աչք անցընենք։

Հայրը պարուրաձեւ սանդղէն դժուարութեամբ վեր ելաւ, և կամացուկ մը դուռը բանալով ներս մտաւ։

Ներսը պզտիկ կանթեղ մը կախուած էր։ Կանթեղը լոյսի ցոլքեր կ'ղրձակեր անկողիններուն վրայ։

Հայրը չունչը բռնեց, և խոր լռութեան մէջ լսեց մանուկ սրտերու բաբախումը։ Փետրալից անկողինները չէին բաւեր տաքցնելու զանոնք։ Անմեղները բոլորն ալ կը քնանային թեւերին աչքերնուն վրայ ծալած որպէս թէ արցունքին ծածկելու համար։

—Երթանք, ըսաւ Հայրը, վասն զի ես ալ աքսաուելու չափ կը յուզուիմ։

Հայրը սանդուղին գլուխը հարցուց Մխիթարիչ Ս. Հոգին.

—Մխիթարիչ Հոգի, այս անմեղներուն ի՞նչ կը պակսի։

Քանի մը աստիճան իջան, յետոյ Մխիթարիչ Հոգին ըսաւ.

—Ձեր որդին մայր մը ունի հիմա, իսկ այն Անմեղները չունին։ Դուք զանոնք մեր մօտ կանչեցիք կաթը տալուին չրթունքներուն վրայ։ Դեւ կը խորհին անոնք այն կնոջական սրտերուն որոնց վրայ անուշ անուշ քնացած են։ Կարծեմ հոն վերադառնալ կ'ուզեն։ Երկրի որբանները այնքան քաղցրութիւններ կը պարունակեն զորս Արքայութիւնը չէ կարող տալ։ Ուստի թոյլ տուէք, Տէր, որ այս աղաւնակները վերադառնան իրենց բոյներուն մէջ։

* *

Անկէց ի վեր, դեկտեմբերի վերջին օրերուն մէջ, Ս. Անմեղները կ'ինան երկրի վրայ, որպէս զի իրենց տարին չվերջանայ առանց գգուանքի։

Ասոնք կուգան կը կծկուին սիրեցեալ մանուկներուն որբաններուն մէջ։ Ահա ասոնք են զորս մայրեր անդաւլապէս կը համբուրեն իրենց զակներուն ճակտին վրայ։

Թարգմ. Վ. Գ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, Յսկր. 11. — «Թայմզ» կ'իմանայ Բեռլինէ թէ, Թաքիոյի չինական դեսպանը, Ճաբոնի կառավարութեան խնդրանքով՝ ծանոյց Զինու Պետական Խորհրդին նախագահ Զինկ իշխանին թէ «Ռուսիոյ երկրորդ պատասխանը հասաւ Ճաբոնի կառավարութեան, բայց պարունակութիւնը անվայտ է։ Ուստի, Ճաբոն չի կրնար «ընդունիլ զայն, եւ եթէ Ռուսիա զի«ջողութիւն չընէ, Ճաբոն պիտի ստիպ«ուի զենքի դիմել։»

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովը Ատենապետ ընտրեց Մ. Պրիսոն որ 257 քուէ ստացաւ։

ՊԵԼԿՐԱՏ.— Պաշտօնաթերթը հրատարակեց հարիւրապահ Օսդէյիլի անուանումն իբրեւ զինուորական կցորդ Սոֆիա, տեղակալ գնդապետ Լէչեանինի տեղ, որ Պոլսոյ սերգ դեսպանատան զինուորական կցորդ ըլլալով, հրաժարած էր նախորդ պաշտօնէն։ Ֆըրանս. և ռուսական դեսպանները արձակուրդով մեկնեցան։ Պելժիոյ դեսպանը վաղը պիտի մեկնի։

ՎԻԵՆՆԱ.—Աւստրեան Պատուիրակութեան Ժողովին ելմտացոյցի յանձնաժողովը վիճաբանեցաւ արտաքին գործոց ելմտացոյցին վրայ։ Բոլոր ատենաբանները որոնց հետ նաւ ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամները, յայտարարեցին թէ գոհ են արտաքին քաղաքականութեան ընթացքէն։ Ոմանք բողոքեցին Պապին ընտրութեան առթիւ վէճերի գործադրման դէմ։ Կոմս Շէօնպորի, վերջին ժամանակներս Ֆըրանսական Խորհրդարանին կողմէ Աւսարիոյ-Հանդէպ ցոյց տրուած համակրութեան ակնարկելով, փափաք յայտնեց տեսնելու որ երկու երկիրներուն միջեւ յարաբերութիւններ ամրապնդուին։ Կոմս Կոլոխովսքի զանազան ակնարկութեանց և մանաւանդ երեսփոխան Զեհ Քրամարցի պատասխանելով, որ Երբեակ Զինակցութեան կարեւորութիւնը կը ժխտէր, յայտարարեց թէ այս զինակցութիւն կը կազմէ և ապագային մէջ ալ պիտի կազմէ աւստրեւմանեան քաղաքականութեան խարիսխը, և թէ յոյժ բնական է չլքանել քաղաքական համախմբում մը որ այնքան ընտիր արդիւնք տուած է։ «Երբեակ զինակցութիւնը, ըսաւ ի վերջոյ, լիովին կ'արդարացնէ այն գովեստները զորս տուած է իրեն։» Կոմս Կոլոխովսքի, հերքեց Մ. Բրամարցի ուրիշ մէկ ակնարկութիւնը։ Սերպիոյ գործերուն վրայ խօսելով ըսաւ թէ սերպ ազգին ներկայացուցիչներն երբ ընտրեցին Բեդէր Թագաւորը, մեր պարտաւորութիւնն էր ճանչնալ զայն, բայց չթերացանք բարեացակամ խորհուրդներ տալէ Թագաւորին, և կը յուսանք որ պիտի յաջողի բարեկարգութիւնները վերահաստատել քիչ առնէն։ Ցետոյ, Ֆրանց-Եոզէֆ կայսեր և Զարին կողմէ Բեդէր Ա. Թագաւորին ուղղուած հեռագրերուն վրայ խօսելով, ըսաւ. «Բայց դիտեցինք որ Սերպիոյ Թագաւորը տրուած խորհուրդներուն անսալու այնքան տրամադիր չերեւցաւ։ Այսու հանդերձ չարժառիթ մը չունինք հակակրութիւն զգալու Սերպիոյ հանդէպ և կը բաղձանք լաւագոյն յարաբերութիւններ ստեղծել իրեն հետ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԱՄԷՆԷՆ ՀՅՍԱՐԻՏ ԿԱՂԱՆԴՂԷՔԸ

"ՈՀՆՉԱՑՈՂ ՄԻՏՔԵՐ„Ը

ԲԱՐԵՍՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Ազնիւ սիրտերը երկիր չունին և ամէն երկինքի տակ ալ իր անուշ ճաճանչումները կ'արձակէ բարեսիրա հոգին, որ կը Թրթռայ՝ իր նմանին, կարօտներու ձեռնտու ըլլալու զգայնութիւնովը։

Ամբոխի մը համայնական բարեսէր նուիրատուութեանց չարքին մէջ չեն ցուցներ անոնք իրենց անունը և իրենց փառքը չեն փնտռեր անզգայ քարերու կուրծքին փորուած արձանագրութիւնների մէջ։

Հոգիի խօսող, ճշմարտապէս զգայուն բարերարութիւններ կան, որոնք դժբաղդաբար չատ քիչ սահման մը կը գտնեն մեր համայնքին մտաւորականութեան մէջ։ — ատոնցմէ է Նիւթապէս անկարող և բարոյապէս հարուստ պատանիներու դասախարակութիւնը, և անոնց պաշտպանութիւնը՝ կեանքի ասպարէզին մէջ։

Քանի քանի խոստացող միտքեր կ'ոչնչանան նիւթական պայմաններու դժնդակութեան մէջ և քանի՛ քանի տաղանդներ կը փճանան, իրենց վայրի գեղեցկութիւնը կը մգլոտեն անձեռնտու և անսատար մնալով։

Այս տեսակ մտքերու պաշտպանութիւնն էր որ ստանձնած էր մեր խմբագիրներէն Յակոբ Տէր-Յակոբեան, Մանզումէի վերաբացման առաջին թիւին մէջ, խարիսխ առնելով այդ վիճակին մէջ մնացող բարեկամի մը կացութիւնը, տաղանդաւոր արուեստագէտի մը բարոյական ու նիւթական փրկութեան վսեմագոյն թեւատուութիւնը։

Անկէց ի վեր, այդ հրապարակային կոչէն ի վեր, ոչ մէկ ձայն հասեր էր, ոչ մէկ արձագանգ ծայր տուեր՝ ու ա՛լ յոյսերնիս կտրած էինք, նկատելով որ այդ հրաւէրն ալ դացած մոլորած էր այն չատ մը խօսքերուն ու առաջարկներուն հոսանքին մէջ, զոր Մամուլը ամէն օր սովորութիւն ունի մէջտեղ նետել իր սիւնակներուն անձկութենէն։

Այդ բանը սակայն որչա՛փ մը մեր յուսաբեկութիւնը առաջ բերած, նոյնքան ալ ցաւի զգացում մը դրած էր ներսերնիս թէ, բարեսիրութիւնը այլապէ՛ս կ'ըմբռնուի մեր հասարակութեան կողմէ, և թէ, հոգիի վայելքնելով, կենդանի ենթակայով ու վառ զգայնութիւններով բարիքին անուշ լուսապակը, պէտք եղածին պէս չէ՛ հասկըցուած, չէ՛ զգացուած ու տեղ բռնած չէ Հայ հարուստներու կեանքին մէջ։

Սակայն անակնկալներու պէս ազնիւ հոգիներն ալ իրենց բաղդաւոր և անհասարակ տեսքը ի յայտ կը բերեն չատ հեղ, հոգ չէ թէ հեռաւոր աշխարհի մը մէջ կամ օտար երկինքի մը տակ. ասոր մէկ գեղեցիկ իրականութիւնը վայելեցինք առջի օր։ Եւ ապիկայ մեր մէջը չչտեց թէ—հրապարակագրի ժուժկալ գոհացում մը բռնք — ցանուած սերմերը չեն կորսուիր բնաւ և անոնք, եթէ ոչ ընդարձակ տարածութեան մը, գոնէ՝ մանաւոր սահմաններու մէջ ծլարձակում մը կ'ունենան։

* *

Ամէն օրուան պէս օր մը։

Խմբագրական սենեակին մէջ նստած են թերթին տնօրէնը, խմբագրապետը՝ Բասիմ և Նոյնինքն Յակոբ Տէր-Յակոբեան, ամէնքը իրենց գործերով զբաղած։

Այս միջոցին ներս կը մտնէ տպարանին մէկ պաշտօնեան ձեռքը նամակով մը, զոր կը յանձնէ խմբագրապետին։

Սովորական բան մըն է խմբագրատան մէջ նամակները. կամ յօդուա՛ծ է և կամ գործակալի մը խուսափողական պատասխանը, իր պարտքին վճարման մասին։ Ասոր համար նամակը կը բանայ խմբագրապետը, մինչ տնօրէնն ու խմբագիրը իրենց գործովը են միչտ։

Յանկարծ ուրախութեան կոչ մը կը թռի։ Բասիմ, իր ոսկի ակնոցին տակէն, ուրախութեան ցոլքտ աչքերով, չրթներուն յուզումնալից մէկ շեչտով կը գոչէր.

—Նայեցէ՛ք, նայեցէ՛ք...

Յովհաննէս էֆէնտին կէս կը ձգէ ընկալագրի մը վրայ դնել սկսած ստորագրութիւնը, իսկ Տէր-Յակոբեան, որ «Լա Բէ Փողոցին Ոճիրը»ին մեղքը կը քաւէր, մէկ կողմ կը նետէ զայն ոտքի ելլելով։

Բասիմ հետեւեալը կը կարդայ դողդղացող ձայնով մը. —

26 Դեկս. 1903

* * *

Այսօր ձեռքս հասաւ Մանզումէի առաջին թերթը, թիւ 10/23 Նոյեմբեր։ Ուրախութեամբ կարդացի որ Ն. Կայս. Վեհափառութեան հոգածութեան առարկայ եղած էք, և իր բարձր հովանւոյն տակ պարբսպարեալ՝ կրկին կը հրատարակէք Մանզումէն։

Յակոբ Տէր-Յակոբեանի «Ոչնչացող Միտքեր» անուն յօդուածը կարդացի որ չատ տխրեցուց զիս։ Չեմ կրնար ճանչնալ այդ ճարտարապետութեան ուսանողը. բայց գրուածքին ոճը և ձեւը անուշ բան մը ունին. ուստի եթէ այդ ուսանողը Պոլիսի Գեղարուեստից վարժարանին մէջ միայն կրնայ լրացընել իր դասընթացքը, երեք տարւոյ համար կ'ապահովեմ իր ամսաթոշակը զոր կրնայ ստանալ * * * դրամատուունէն, ձեր ներկայացումովը։

Եւ ասոր համար սա պայմանները կ'առաջարկեմ.—

Ա.— Ուսանողը պէտք է կատարեալ բարոյական ունեցող մը ըլլայ եւ միմիայն իրեն ուսման հետեւող, նաեւ իրեն մայրենի կրօնքն ու եկեղեցին սիրող մը։

Բ.— Պէտք է ըլլայ գաւառացի մը եւ ոչ թէ Պոլսեցի. վասն զի երբ ունի ընտանիք մը, իմ վճարածս անոր պիտի յատկացնէ եւ կամ այն ատեն թերեւս ոգեւից ըմպելիք հայթայթելու միայն պիտի ծառայէ կրթուրեան յատկացուած դրամը։

Ձեր պաշտօնին բերմամբ պիտի կրնաք լաւ ճանչնալ այդ ուսանողը և դիւրացնել իրեն ապրուստը։ Սակայն բարոյական պարտքը կը ծանրանայ ձեր վրայ, որ մեր այս օգնութիւնը չծառայէ կարգ մը անպիտան, անխիղճ և եսասէրներու թիւին վրայ հատ մը եւս աւելցնելու, որոնցմէ չատեր կը ճանչնանք։

Մաղթելով յաջողութիւն
Մնամ Ցարգանօք

* * *

Այս անակնկալ և սրտաբուխ նամակին առջեւ ամէնքիս մնայինք յուզուած և ապշած։

Բարերարը, Հնդկաչինու անկիւնէն, կարդալով Մանզումէի այդ կոչը, իր ազնիւ հոգին վրդոված էր, և ուզած էր իր թանկագին ձեռնտուութիւնը ընծայել այդ օգնութեան կարօտ ուսանողին։

Այդ ազնիւ անձը որ հեռաւոր աշխարհի մը մէջ կը գտնուի, կրկին և կրկին կը խնդրէր որ անունը խիստ գաղտնի պահուի, այսպէսով կարծես ցուցնելու համար ուրիշներու, մէկ-երկու ոսկիի նուիրատուութիւն մը ոսկեսառ արձանագրել ուզողներու թէ, բարիքը միչտ փառքին, արտաքին փայլին մէջը չէ՝ որ իր բոյնը կը հիւսէ։

Պէտք կա՞յ ըսել թէ, այդ հեռակեաց բարերարին պայմանները ճիշդ կը պատշաճին խնդրող առարկայ ուսանողին որ կը յաճախէ Կայս. Գեղարուեստից Վարժարանը, և որուն վրայ, այսպէսով աւելի մեծ պարտականութիւն մը կը ծանրանայ իր անծանօթ բարերարին փափաքները իրագործելու, աւելի ուժ տալու իր հետեւած ճիւղին, աւելի հոգ տանելու բարոյականին և աւելի սէր ստանալու իր մայրենի եկեղեցիին հանդէպ։

Ծովերէ ու երկինքներէ անդին եկած այս անակնկալ բարերարութիւնը անկեղծ յուզումով կը լեցնէ ամբողջ մեր խմբագրութիւնը և կը մաղթենք որ չատանան այս տեսակ հոգի կրողներու թիւը մեր մէջ։

Թերթի մը համար, որ կ'ուզէ հանրութեան օգտակար ըլլալ, միթէ կարելի՞ է երեւակայել ասկից աւելի բուխսիրտ և անակնկալ կաղանդէք մը, մէկու մը համար, անտէր և կարօտ ուսանողի մը համար, որուն առջեւ 1904ի կաղանդը կը բացուի այսպէս աւելի՛ ուրախ և նուազ մտահոգ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐը Նոր Տարւոյ չնորհաւորութեան քառթեր ղրկեց Պոլսոյ և գաւառներու պաշտօնական մարմիններու և ծանօթ անձերու։

* * * Սպարապետ Ալի Ռիզա փաշա և Անմէտ Աֆիֆ փաշա, Նոր Տարւոյ առթիւ չնորհաւորական քառթեր ղրկած են Ս. Պատրիարք Հօր։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ քահանան առաջարկած էր մկրտութիւնները տուներու մէջ կատարել, Պատրիարքարանը մերժեց ապօրինի նկատելով զայն։

ԳՈՒՄԳՈՒԲՈՒԻ Աղքատախնամը իր երախտագիտութիւնը կը յայտնէ Նիւ-Եօրք ընակող Տիկին Արաքս Ց. Թավշանճեանի որ 35 օսմ. ոսկի Նուիրեց Աղքատախնամին։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ իր երեկուան նիստին մէջ դարձ ալ զբաղեցաւ Երուսաղէմի խնդրոյն։ Վանքին գործերը քննելու համար ցանկ մը պատրաստեց Տ. Դրիգորիս, Տ. Վահրամ Սրբազանները, Տիգրան Եուսուֆեան, Տիգրան Բարաղամեան և Մինրան Սէթեան էֆէնտիներէ։ Գաղտնի քուէարկութեամբ քննիչ ընտրուեցան Տ. Վահրամ Սրբազ. Մանկունի և Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան, որոնք առաջին առթիւ Երուսաղէմ պիտի մեկնին։

Ժողովը մերժեց Պիլէճիկի առաջնորդին հրաժարականը։

Որոշեց գրել Տրապիզոնի Առաջն. Փոխանորդին եւ Բազ. Ժողովին որպէս զի համերաշխութեամբ վարեն Առաջնորդարանի գործերը։

* * *

Կրօնի գործոց տեսուչ Վսեմ. Պահա պէյ Խառն Ժողովէն վերջ, պահ մը տեսակցեցաւ Ս. Պատրիարք Հօր հետ, Զալաթիոյ Խորհրդարանը։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Խասա օրտուի Հիւմայունը չէվազիմ տաիրէսի իքինճի չիւպէսի միւտիրի սատ. Իսհադ էֆ.յէ Ուլա սանիսի, Իսթիհբեամ վէ ինչաաթ տաիրէսի թահրիրաթ գալէմի միւմեյիզի իզզ. Մէհմէտ Բէյնա պէյէ Միհթէմայիզ Պէյգող Տէպպաղխանէսի սընդիքը էվվէլ խիւլէֆասընտան իզզ. Վասքֆ էֆ.յէ Սանիյէ սընդիքը սանիսի ըիւթպէյերի թէվճիհ պույրուլմուշ սբր։

* *

Գայսերի սանճաքը միհթէսարրֆ մուավինլիկինէ՝ Գօնիա վիլայէթի մէճլիս իտարէսի աղասընտան Ղազարոս էֆ. Թային պույրուլմուշ սբր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՀԱՅԵՐԸ ԵՒ ՏԵՂԱԿԱՆ ԱԼԻՒՐՆԵՐԸ.—Ներքին գործոց Նախարարութիւնը հացի պատրաստութեան և տեղական ալիւրներու սպառման մասին կարգ մը անօրինութիւններ ըրած է. օսմ. երկիրներու մէջ տեղական ցորեններուն փոխադրութիւնը պիտի դիւրացուի, երկաթուղիներու յանգող բոլոր ճամբաները պիտի նորոգուին և նաւահանգիստներ պիտի հաստատուին փոխադրութեանց համար, երկրագործներուն դիւրութիւններ պիտի ընծայուին, կարգ մը աւելորդ տուրքերը պիտի վերցուին, լաւ տեսակէ սերմերներ պիտի բաշխուին երկրագործներուն։ Խմորներուն պատրաստութիւնը մեքենայի միջոցաւ կատարելու խնդիրն ալ քննութեան ենթարկուած է։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐը.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ գաւառներու հանրօգուտ չինութեանց անհոգ և թերացող պաշտօնեաները խկոյն օրէնքին տրամադրութեան ենթարկուին, քանի որ անոնք պատճառ կ'ըլլան քաղաքներու բարեզարդութեան և հանրօգուտ ձեռնարկներու յեսաձգման։ Նոյն Կայս. Իրատէն հրամայեց հանրօգուտ չինութեանց նախարարութեան, ամէն միջոց ձեռք առնել, Օսմ. երկրին բարգաւաճման և առեւտրական ու հանրօգուտ գործերու զարգացման համար։

ՄԱՀ.—Կայս. Պալատան պաշտօնատարներէն և Արշիպեզագոսի կուսակալ Ապէտին փաշայի եղբայրը Վէյսէլ փաշա, առջի օր մեռաւ։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Օսքրիտայի ոստիկան-զօրքերու տասնապետ Շաքիր զինուորական կարգէն արձակուեցաւ, առանց գրամի գիւղացիներէն հաց առնելուն համար։

Նասլիճ գաւառակին Ժօքան գիւղախումբին Միտիր Հասան Պասրի էֆ. յանդգնած ըլլալով մարդ ձերբակալել և բանտարկել առանց օրինաւոր պատճառի, գիւղախումբին քարտուղար Բեամիլ էֆ.ի գործակցութեամբ, պաշտօնանկ եղան և դատաստանի ենթարկուեցան։

ԽԱՌՆՈՒՐԴ ԶԷԹԵՐ. — Նպարավաճառներուն ծախած ձէթերը մեծ մասամբ խառնուած ըլլալով չուշմայի և բամպակի կուտի իւղով, առողջապահական քննիչներ պիտի այցելեն բոլոր ասխանութիւները, և ծախուած ձէթերէն նմոյշներ առնելով, Բժշկ. վարժարանի տարբալուծարանը պիտի ղրկեն։ Եթէ նմոյշները խառնուրդ ըլլան, ծախողները օրինական պատիժ պիտի կրեն։

ԾԱՂԿԱՆՏ.—Բերայի և Գալատա-Փաշայի մէջ, տեղ տեղ, ծաղկախտ ծագած և մահերու պատճառ եղած ըլլալով, պատուաստի պաշտօնեաները թաղերը այցելելով, կը պատուաստեն 6 ամսու աղաքները, ինչպէս նաեւ ամէն անոնք որոնց պատուաստումէն ի վեր 5 տարի անցած է։

Կիւլհանէի բուսաբանական պարտէզին պատուաստարանը առժամապէս բացուելով, պատուաստի հիւթ պիտի պատրաստէ։

ՀՐԴԵՀ. — Աջի գիշեր, ինչպէս գրեցինք, հրդեհ ծագեցաւ, Վոսփոր, Անատոլու Հիսար, Օրթաք Թէքէի մէջ։ Քարաչէն ախոռ մը այրեցաւ։ Ապահովագրուած չէր։ Վնասները 150 ոսկի կը հաշուուին։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐը

ԼՈՆՏՈՆ, 13 դեկտեմբեր. — Լոնտոնի Ճաբոնական դեսպանատունը կը հաստատէ Ռուսական նաւատորմիղին՝ Բօրթ Արթուրէն ելնելով Բօրչա մեկնելուն լուրը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

30/12 Յունվար 1903

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	95.08½
Ամէնէն բարձր գինը	95.09½
» վար գինը	94.36

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	126.12½
Երէկուան բարձր գինը	126.50
» վար »	125.50
Բարաֆ	505.
Բրէյտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն	267.50
Թրանսվալ	100.50
Պանք Նաս. Կրէս.	438.50
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.10
Բէյթի պարտաթուղթ Ֆրանք	376.
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.—
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.92½

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Մէճիտիէ արծաթ	108.09
Անգլիական ոսկի	110.05
Ֆրանսական ոսկի	87.17

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ֆ. ԳԱՌՍԷՐԵԱՆ

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ„Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

1 Յունվար 1903 4

ԼԷ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՃԻՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Դ.

Լա Բէ փողոցի ծանօթ աբարքանին դռնապանին հարցաքննութիւնը, հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ.—

—Երբ տեղեկացաք ոճիրին, Պ. դռնապան։

—Ժամէ մը ի վեր։

—Ուշադրութեան արժանի բան մը նշմարեցի՞ք առջի իրիկունէն կամ գիշերուընէ։

—Ոչ, Պարոն։

—Մօրիս Վիդալի սենեակին դուռը բակին վրայ է. դուռ անոր դիմացի կողմը կը նայի. տարօրինակ բան է որ զոհին աղաղակները մինչեւ ձեզի չեն հասած։

—Ամբողջ գիշերը մարդ ունէի սենեակս. փեսաս՝ որ ելմտական նախարարութեան դիւանին մէջ սպասարկու է. Գալվառ Քարուչինի 41 թիւին դռնապանը, և կնոջս մէկ զարմուհին։ Սուրճ և սրճախառն օղի խմեցինք մինչեւ ժամը 11 և բան մը չի լսեցինք։

—Մ. Մօրիս երէկ քանիին տուն դարձաւ։

—Ժամը 7½ին, ճաչէն անմիջապէս ետք։

—Հետը խօսեցա՞ր։

—Այո, պարոն, հարցուցի թէ ինծի պէտք ունէ՞ր։ Բայց մերժեց սպասարկութիւնս ըսելով թէ, երկու երեք նամակ պիտի գրէր և կանուխ մը պիտի պառկէր առտուն ներկայ գտնուելու համար Մարսիլիոյ հանրակառքին ժամանման։ «Պարոնը արթնցնելու պէտք կա՞յ» աւելցուցի. — «Անօգուտ է, ըսաւ. ինքիրենս կ'արթննամ ամէն անգամ որ յաջողիմ քնանալ»։

—Մ. Վիդալի սենեակին սպասարկութիւնը քանի մը օրէ ի վեր դո՞ւն կ'ընէիր։

—Այո՛, պարոն. առտուները ժամը 10ին վեր կ'ելլէի պարոնին հրամանները ստանալու. յետոյ զայն չէի տեսներ. դուրս կ'ելլէր և իրիկուան միայն կը դառնար։

—Առտուները մարդ կուգա՞ր իրեն։

—Երկու երեք բարեկամներ, որոնք միչտ նոյն անձերն էին. փութկոտ կ'երեւէին, պահ մը Սակարանի գործերուն վրայ կը խօսէին եւ կը մեկնէին անմիջապէս։

—Ուրեմն այս օրերս դուրսէն ո՛և է մէկը չէի՞ր նշմարեր Մ. Վիդալի քով։

—Հա՛, ներեցէք պարոն. առջի օր ժամը 5ին ատենները բնաւ չտեսած մէկ մարդս եկաւ. խոշոր, խարտեաշ երիտասարդ մըն էր, շատ քաղաքավար, շատ ազնիւ մանչ մը. քիչ մը յոգնածի տեսք ունէր։ Տեղեկանալով որ պարոնը դուրս է ելած և թէ հաւանաբար չպիտի դառնար, նեղստեցաւ և ըսաւ ինծի թէ միւս առտուն պիտի դար։

—Է, եկա՞ւ։

—Ո՛չ պարոն։

—Ապահո՞վ ես։

—Այո՛, պարոն, նոյն իսկ Մ. Վիդալի ըսի այդ պարագան և ան ինծի պատասխանեց. «օհ, իր այցելութեան չեմ սպասեր»։

—Ուրեմն գիտէ՞ր իր անունը։

—Ոչ, Պ. դատաւոր, բայց իր դիմագծութիւնը նկարագրեցի Մ. Վիդալին որ զայն ճանչցաւ անմիջապէս։

—Վստահ ես որ այդ մարդը երէկ իրիկուն նորէն չեկաւ։

—Ի՞նչ մեղքս պահեմ, չի տեսայ։

—Երբ տեսնես, դիւրաւ մը կը ճանչնա՞ս։

—Դիւրա՛ւ։

—Տեսա՞ր այն երկայրի դաշոյնը որով գործուած էր ոճիրը։

—Այո, պարոն, ես էի նոյն իսկ որ զայն նշմարեցի կահին տակ և անմիջապէս ոստիկանութեան քօմիսէրը կանչեցի։

—Այդ դաշոյնը Մ. Վիդալինը չէր, չէ՞։

—Ընդհակառակը պարոն. միչտ իր աշխատութեան գրասեղանին վրայ էր. մերթ անոր կը ծառայէր իբր թերթատիչ։

—Աղէկ մտածեցէք ըսածնուդ վրայ. որովհետեւ այդ մանրամասնութիւնը մեծ կարեւորութիւն ունի։

—Ա՜հ, վստահ եմ որ չեմ սխալիր Պ. դատաւոր. Ինց որ, Տիկին Վիդալ, Օր. Մարիէթթա և պարոնին բոլոր բարեկամները կը ճանչնան այս դաշոյնդանակը։

Սակարանին ոստիկանութեան քօմիսարին կողմէ յանձնուած գաղտնի ծանուցագիրը.—

«Մօրիս Վիդալ, մեռած ատեն կարեւոր արժեթուղթեր ունեցած չէր ըլլար իր քով։ Առջի իրիկուն իսկ իր խնայութիւններէն աւելցած և վերջին միջնորդէքներէն առաջ եկած 30,000 ֆր.ի գումար մը յանձնեց փոխանակագրի միջնորդ Մ. Ռ.ի, որպէս զի ռանդ գնէ իր կնոջը անունով։

«Գալով յաճախորդներուն կողմէ իրեն յանձնուած արժեթուղթերուն, Մ. Վիդալ սովորութիւն ունէր զանոնք դրամատան և կամ Տիար Ռ.ի յանձնել. յիշեալին քով այժմ կայ երկաթուղիի քանի մը արժեթուղթեր։

«Մ. Վիդալ սակաւաթիւ յաճախորդներ ունէր զորս երկար ատենէ ի վեր կը ճանչնար, և չատ քիչ նոր յաճախորդ կ'ընդունէր։ Իր այս պահպանողականութիւնը կը վերագրուի 1845ին ենթարկուած մեծ վնասի մը, որուն պատճառ եղած է Պլօնտօ անուն անձ մը, որ Ամերիկա մեկնած է այն պահուն իսկ երբ կարեւոր պարտամուրհակներ պիտի վճարէր։

«Սակարանին մէջ Ալպէր Սավարի տը Մօնպրիզէ անուանով ճանչցուած ուրիշ անձ մըն ալ, երեք տարիէ ի վեր Մ. Վիդալի պարտք ունէր չուրջ 50000 ֆրանք։ Այս պարտքը անցած տարի ցաւալի տեսարանի մը տեղի տուաւ։

«Մ. Վիդալ յանկարծ իր պարտականը փոխանակագրի միջնորդներու խմբակին մօտ նշմարելով, չկտակ դէպի անոր քալեց և ըսաւ.—

«—Պարոն, երբ մէկը չի վճարեր իր պարտքերը և անյայտ կ'ըլլայ հաշիւները մարելու օրը, քիչ մը ամօթխածութիւն ունենալու է հոս գալու համար։

«—Պարոն, պատասխանեց Սավարի լրբութեամբ, դաս առնելու պէտք չունիմ։

«—Անանկ է նէ այսօր դաս մը կ'առնէք։ Ձեզի հիմա դուրս հանել պիտի տամ, և պիտի արգիլել տամ ձեզի ասկէց ետք Սակարան ոտք կոխելու։

«Խնդիրը պիտի ծանրանար, եթէ չատ մը մարդիկ չմիջամտէին։

«Այս բանավէճին արդիւնքը սա եղաւ որ, Սավարի ստիպուեցաւ 50,000 ֆր.ի տոմս ստորագրել, հետեւեալ օրերը Սակարան մտնել կարենալու համար։ Այդ տոմսերուն պայմանաժամը կը լրանար այս ամսու մէջ։ Այդ տոմսերը հրապարակ չեն հանուած և Մ. Վիդալ զանոնք կը պահէր իր քով։

«—Գիտեմ թէ պայմանաժամին չպիտի վճարէ, ըսած է Թէպու փողոցը բնակող իր մէկ բարեկամին Մ. տը Բօսթէնի,— գիտեմ թէ ի՞նչ տեսակ մէկն է ան. անոր օձիքը չպիտի ձգեմ. անհամբեր պայմանաժամին լրանալուն կ'սպասեմ որ ներսիդիս եղածը երեսին տամ»։

«Ասոնք են ահա, տէր հարցաքննիչ դատաւոր, ցարդ առած տեղեկութիւններս, նոր բան մը լսելուս պէս պիտի տեղեկագրեմ ձեզի։ Սակարանին մէջ մեծ յուզում պատճառեց Մ. Վիտալի եղեռնական մահը և խումբ խումբ մարդիկ կը խօսին Լա Բէ փողոցի ոճիրին վրայ»։

Թարգմ.

ՅԱԿՈԲ Տէր-ՅԱԿՈԲԵԱՆ

(Շարունակելի)

Թիւ. 27, 28, 29, 30, 31 և ...

ԱՅԺՎԱՐՈՒՆ ՈՎԵՎՍՈ

Ամսագիր գրական, գիտական և հասարակական հարցերու նուիրուած։

Տարին 365 օր, 365×365 թերթ։
Գինը տարեկան 8 ռուբլի ոսկի։
Կիսամեայ 5 ռուբլի։
Եռամսեայ 3 ռուբլի։
Ամսական 56 կոպեկներ։ 16 կոպ.
Մեկ թերթ 3 կոպեկներ։

Հրատարակչատան հասցեն՝ Տիֆլիս, Ալեքսանդրեան 26

Ամսագրի գրութիւնները ուղղուած են Տիֆլիս Ալեքսանդրեան 26 հասցեով։